

't Seghen Waert

jaargang 24 aflevering 2

mei 2005

verenigingsblad van het Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

Bestuur

dbr. E.H. Oskam, voorzitter
Juweellaan 175, 2719 SB Zoetermeer

tel. (079) 361 65 38

dbr. R.M.A. Krul, secretaris

Tijberg 54, 2716 LK Zoetermeer

krulende@wanadoo.nl

tel. (079) 321 07 32

mw. H.E.M. Westerman, penningmeester

Nassaulaan 12, 2712 AX Zoetermeer

westdijk@hetnet.nl

tel. (079) 316 81 21

mw. J. de Kler (A.W.Z.)

dbr. C.A.M. Klein (G.W.Z.)

vacature (I.S.V.)

dbr. F. Rijkaart (P.R.)

Archeologische werkgroep

dbr. B.F.F.H. van der Ven

Douzapad 30, 2722 AX Zoetermeer

benvdven@xs4all.nl

tel. (079) 342 79 91

Genealogische werkgroep

mw. M.E. Vijverberg-Kalkema

Stekelbaarsloot 35, 2724 AR Zoetermeer

kalkema@wanadoo.nl

tel. (079) 331 65 52

Interviewgroep Sprekend Verleden

dbr. E.W. van den Burg

Fr. Hendriklaan 32, 2712 EE Zoetermeer

tel. (079) 316 48 58

Archief en bibliotheek

mw. J.M.C. Huisman-Aaftink

Bernhardstraat 2, 2712 CS Zoetermeer

info@oudsoetermeer.nl

tel. (079) 316 31 79

Ledenadministratie

dbr. A.Ph. Rademaker

Banckertstraat 5, 2712 KK Zoetermeer

arademaker@wanadoo.nl

tel. (079) 316 43 74

Redactie

mw. C.J. Moerman-van Voorst

Dublinstraat 253, 2713 HT Zoetermeer

c.j.moerman@planet.nl

tel. (079) 352 14 88

dbr. P. Drapers

mw. F.M.J. Heidt-Reeuwijk

dbr. Th. van der Poel

dbr. A.C.J. Vermeulen (publicaties)

t Seghen Waert is een uitgave van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer.

ISSN: 1384-7260

Het Historisch Genootschap is gevestigd in
't Oude Huis, Dorpsstraat 7

2712 AB Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

Website: <http://www.oudsoetermeer.nl>

E-mail: info@oudsoetermeer.nl

Openingstijden archief en bibliotheek:

iedere woensdag 14.00-17.00 uur

Inloopavond A.W.Z.: elke dinsdagavond van
20.30-22.00 uur

Inloopavond G.W.Z.: eerste maandag van de
maand van 20.00-22.00 uur

Inhoud

Van de redactie	1
Activiteiten	2
Onze vereniging heet de volgende nieuwe leden hartelijk welkom	3
Expositie 'Dorp in Oorlog' in de hoofdbibliotheek	3
Sprekend Verleden: in gesprek met Jan van Stein	4
Meidendag	10
Een burgemeester met een geschiedenis	13
Soldaten over de vloer	21
Missing in Action:	26

Van de redactie

Deze aflevering besteedt veel aandacht aan hetgeen omstreeks zestig jaar geleden in en om Zoetermeer is gebeurd. Zowel 'Soldaten over de vloer' als 'Missing in Action', op 25 april j.l. in boekvorm verschenen, brengen u een en ander in de herinnering.

Ook kunt u lezen, dat onze huidige burgemeester wel het een en ander met boter, kaas en eieren te maken heeft, dank zij zijn afkomst.

Mocht er een onderwerp zijn waarover u in ons periodiek meer te weten wilt komen, meldt u dat dan bij de redactie. Wij gaan dan op zoek naar iemand die dat onderwerp wil uitdiepen.

Kopij is dagelijks zeer welkom bij de redactie. De sluitingsdatum voor de aflevering, die begin september gaat verschijnen, is 12 juni.

Activiteiten

Woensdag 11 mei: Dia's van de Schinkel en de Horre

Tijdens de voorjaarsledenvergadering van het HGOS, 't Centrum, Frans Halsstraat 1 (achter de Pelgrimskerk), 20.00 uur

Zaterdag 11 juni: fietstocht

Nadere informatie volgt in de huis-aan-huisbladen

Dinsdag 5 juli: boottocht in en om Zoeterwoude (met een open boot, dus eventueel met paraplu). De kosten hiervoor hangen af van het aantal deelnemers. Nadere informatie volgt in de huis-aan-huisbladen

Zaterdag 17 september: bustocht naar Dordrecht, Woudrichem en Slot Loevestein

De bus vertrekt om 9.00 uur van de Marijkestraat naar Dordrecht, een van de oudste steden van Nederland (elfde eeuw) met veel bezienswaardigheden. We maken daar een korte wandeling. Dan gaat de bus naar Woudrichem, een stadje uit de vijftiende eeuw. Alleszins de moeite waard voor een lunchstop. In de middag varen we over de Merwede en brengen we een bezoek aan Slot Loevestein, een zestiende eeuwse Staatsgevangenis, beroemd om Hugo de Groot, die in een boekenkist wist te ontsnappen.

We zijn om ongeveer 18.00 uur weer in Zoetermeer.

Kosten: €22,— per persoon. U kunt zich opgeven bij Fia Brandhorst, tel. (079) 3517047 of bij Bep van Adrichem, tel. (079) 3310173.

Wij adviseren
& Creëren...

**Bloembinderij
De Nobel**

Dorpsstraat 86k
2712 AM Zoetermeer
Telefoon (079) 316 93 11

In samenwerking met Het Gilde starten we weer met rondleidingen, wandelend of fietsend. Kosten €2,— per persoon inclusief koffie en museumbezoek. Nieuw is een tocht per koets. De kosten hiervoor bedragen € 15,— per persoon. Meer informatie volgt te zijner tijd in de huis-aan-huisbladen.

Onze vereniging heet de volgende nieuwe leden hartelijk welkom

Dhr. B.J. Adegeest, Lemelerberg 32, 2716 GK Zoetermeer
Dhr. H.W. van Dorp, Voorweg 220, 2716 NL Zoetermeer
Dhr. Th.A. Franssen, Kruiskruid 29, 2771 RB Boskoop
Mw. J.C. van der Helm-van der Waard, Emmastraat 6, 2712 CX Zoetermeer
Dhr. E. van der List, Wingerd 77, 2496 VH Den Haag
Dhr. A.F. Looije, Tuindreef 56, 2724 PV Zoetermeer
Dhr. M. Krul, Gondelkade 3, 2725 EB Zoetermeer
Mw. C.J.W. Krul-van den Ende, Tijberg 54, 2716 LK Zoetermeer
Mw. Mulder-Hulsing, Dr. J.W. Paltelaan 2A, 2712 RP Zoetermeer
Dhr. P. van Strien, Werflaan 76, 2725 DJ Zoetermeer
Dhr. P.A. Vegt, Vlijweg 5, 3312 AS Dordrecht
Dhr. G. Visser, Gaardedreef 28, 2723 AH Zoetermeer

Expositie 'Dorp in Oorlog' in de hoofdbibliotheek

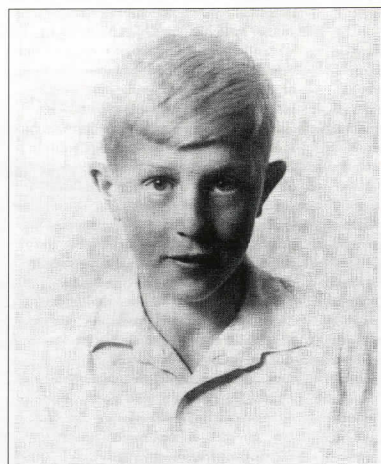
Op weg naar de 4de mei zijn er diverse herdenkingsmomenten.

Zo is tussen half maart en half mei in de hoofdbibliotheek onder de trap een tentoonstelling te zien, getiteld Dorp in Oorlog, Zoetermeer 1940-1945.

Thema's zijn: idyllisch dorp, bezetting, voedselvoorziening, Nutricia, slachtoffers en bevrijding.

Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer heeft in samenwerking met het Gemeentearchief en Nutricia bij de expo een leestafel ingericht.

Daar ligt nu ook het nieuwste boek Missing in Action. Ga even rustig zitten en zet de tijd meer dan zestig jaar terug!

Appi van Straalen, die tijdens de reis van school naar huis bij Wilsveen door een geallieerde jager werd gedood (collectie: A. van Straalen)

Sprekend Verleden: in gesprek met Jan van Stein

Mevrouw C.J. de Graaf en mevrouw M.C.J. Moers

De Interviewgroep "Sprekend Verleden" heeft enige tijd geleden een gesprek gehad met de heer Jan van Stein. Wat beroepen betreft heeft hij aanvankelijk een nogal afwisselend leven gehad, maar de laatste twintig jaar van zijn werkzame leven ging hij met een SRV-wagen door Zoetermeer

De jonge jaren en het beroep van vader

"Mijn naam is Johannes Lambertus van Stein en ik ben geboren in 1931 aan de Zegwaartseweg in Zoetermeer. Hier heb ik ongeveer acht jaar gewoond. Daarna zijn we verhuisd naar de Voorweg en daar heb ik in totaal 60 jaar gewoond, eerst op nummer 49 en later op 64. Wij waren thuis met 10 kinderen. Ik was de oudste jongen, er waren nog twee oudere zussen. Mijn vader, Gerrit van Stein, zat in de varkenshandel en was tevens castreur. Hij had veel werk, altijd drukte dus, maar het was toch goed. Als oudste jongen moest ik natuurlijk altijd meehelpen, want ik heb echt een werkzaam leven achter de rug, werken van 's morgens vier tot 's avonds laat, meer dan 12 uur per dag, maar ik heb er nooit spijt van gehad. In de oorlogsjaren hadden we maar halve dagen school, dat was in die tijd bij Nutricia en bij Lexmond

in de paardenstal.

Mijn vader had toen handel in de hele omtrek. Dan had hij zijn varkens bijvoorbeeld in Bleiswijk gekocht en die moesten naar Delft of Leidschendam, maar hij moest overal naar de Provinciale instanties voor een vergunning om die varkens te mogen vervoeren. Daar had mijn vader zelf geen tijd voor, dus dan was het: "Jan,

Het ouderlijk huis aan de Voorweg 49

vandaag daar en daar vergunning halen”, dus dan ging ik helemaal niet naar school.

Mijn vader is altijd varkenshandelaar en castreur gebleven. Dat castreren daar had hij heel veel werk in. Hij heeft het al geleerd toen hij 17 jaar was en hij heeft het tot zijn 74ste jaar gedaan. Niet meer zo heel veel, maar hij hield wel een vast aantal klanten over. Hij ging naar de mensen toe.

Toen ik een jaar of zeven was ging ik al met hem mee in zo'n oud Fordje, een tweezittertje. Dan mocht ik de auto starten, dat was natuurlijk mooi.

Hij begon op de Voorweg richting Leidschendam en daarna gingen we naar Den Haag en dan naar Zoeterwoude en in de Meerpolder zaten ook nog een paar klanten.

Als hij de hele zaterdag op stap was dan castreerde hij wel zo'n vijf à zeshonderd biggen. Daarnaast nog de paarden en de rammen. Hij was er ontzettend handig in. Het is echt een vak apart. Later castreerde ik zelf de honden, katten, konijnen en de beertjes, maar het steriliseren van de zeugjes, dat is een apart iets. Dat was een moeilijke handeling, je moest door drie lagen heen om de eierstokjes eruit te halen, dat ging zonder verdoving.

Het gebeurde, omdat de varkens vetgemest werden voor de slacht en als er niet werd gecastreerd of gesteriliseerd bleven ze te onrustig. Zo'n beer hield dan een heel koppel varkens in beweging en dan werden ze niet vet genoeg”.

Waarom het vak niet op Jan is overgegaan

“Dat zou wel op mij zijn overgegaan, maar ik was eens bezig met een big en toen hield ik mijn benen niet goed op dat beest en dan lopen ze zo onder je vandaan. Mijn vader was een enorme driftkikker en dan was er geen land met hem te bezeilen. Ik kan ook best driftig worden, dus toen zei ik: “Doe het zelf maar, hier ga ik niet mee door, het ligt me niet”. Ik deed nog wel katten, want dat wilde mijn vader niet meer en die beesten kon ik makkelijk aan. Met paarden hielp ik hem wel, dat was ook weer een heel speciale handeling. Tegenwoordig doet een dierenarts dat. Mijn vader mocht het blijven doen, omdat hij het jaren had gedaan en er waren geen aanwijzingen dat hij het niet goed deed, maar de latere generatie moest naar school. Als ik het had moeten leren had ik naar school moeten”.

Jan maakt kennis en trouwt

“Mijn vader kwam uit Zoetermeer, en mijn moeder uit Nootdorp. Mijn vrouw was afkomstig uit Stompwijk. Wij hebben elkaar leren kennen bij een voetbalwedstrijd van DWO. Later kwamen we elkaar tegen op de Stompwijkse kermis en zo is het gegroeid. Ik was 17 jaar toen ik haar leerde kennen. In 1955, toen ik 24 jaar was, zijn we getrouwd. We hebben dus zeven jaar verking gehad, dat ging zo in die tijd. Er waren geen huizen beschikbaar.

Toen heb ik een woonwagen gekocht. Al mijn spaarcentjes waren toen op, dus begon je weer van voren af aan. Maar ik moet zeggen, ik heb een heerlijk leven achter de rug”.

Variatie in het werk

“Ik heb in het transport gezeten, veetransport bij Gorissen en gewoon transport. Dat veetransport deed ik graag, dat was ook weer dag en nacht. Ik ben nog bezig geweest met een vergunning, maar omdat ik het toen in mijn rug kreeg ben ik er zowat een jaar uitgeweest en mocht ik dat werk niet meer doen. Toen heb ik nog bij kruideniers gewerkt, bij Jan Roos en bij Van Dorp. Wij moesten zelf langs gaan bij de klanten, ook boekjes ophalen. Ik ben er gekomen door een zwager van mij. Hij had de Voorweg en ik ging dan naar de Bleiswijkseweg, de Molenstraat en de Stationsstraat. Een van onze werkgevers was een gehaaide vent. ‘s Maandags had hij bijvoorbeeld een speciale aanbieding en dan zei hij: “Jongens, wie vandaag het meeste verkocht heeft trakteer ik vanavond”. Dat kon je nooit winnen hoor. Hij was veel directer dan wij, wij waren zo bescheiden. We gingen aan de klanten vragen of zij dat of dat nodig hadden en als ze nee zeiden, dan schreven we het ook niet op. Hij deed dat wel.

Ik heb ook nog vier jaar op een tankwagen gereden met kaaswei. Dat haalde ik op bij de kaasfabriek in Schoonderwoerd en dat loste ik weer bij varkensmesterijen. Op den duur liep dat terug en toen heb ik mijn ontslag genomen. Daarna heb ik zeven jaar bij Lamboo in de carrosseriebouw gewerkt. Dat was wel heel wat anders en dan denk je bij jezelf: dat lukt me niet. Ik had er geen opleiding voor gehad. Maar Joost Lamboo zei: “60% kan je zo, de laatste 40% moet je leren”. Ik heb in Delft ook nog een cursus gevolgd voor lassen. Toen kreeg ik het weer in mijn rug, ik heb zes weken moeten rusten”.

Het ideale werk

“Begin december mocht ik weer werken en toen kwam mijn zwager Aad Arkensteyn, die melkboer was, mij vragen of ik het van hem wilde overnemen. Daar heb ik natuurlijk eerst over nagedacht, want dat was niet niks. Toen ik de handel van Aad overnam hadden ze twee of drie kleine wagens, van die “hondenwagentjes” met drie wielen. Daarna kwamen van lieverlee de winkelwagens. De laatste die ik gekocht heb was 10 meter lang en 2.35 meter breed. Voordat ik die wagen kocht ging ik eerst proefrijden door de wijk of hij wel door de straten kon, maar dat was geen probleem. In januari 1974 ben ik voor mezelf begonnen met die SRV-wagen. SRV stond voor Samen Rationeel Verkopen, maar ik maakte er Steins Rijdende Service Voor U van. Dat was dus weer een totaal nieuw begin. Ik heb de winkelwagen en de wijk overgenomen en heb het magazijn in de Fokkerstraat nog samen met Aad

ingericht. Daar ben ik zo'n 10 dagen mee bezig geweest, ik ben een dag mee geweest de straat op en toen ben ik voor de leeuwen gegoooid, dat vergeet ik nooit. Ik reed de Vlamingstraat, de Voorweg en Rokkeveen in de namiddag en in de voormiddag reed ik de Paasberg in Meerzicht en de Dunantstraat en de van Leeuwenhoeklaan in de Driemanspolder. Daar had ik mijn handen aan vol. Drie keer in de week deed ik de Voorweg en de Stationsstraat. Later met de groei van Zoetermeer breidt dat zich van lieverlee uit. De sanering was er toen al en je ging dan met je collega's om de tafel, want de wijken breidden uit. Ik had Meerzicht al en ik kreeg ook de Hovens in Buytenwegh erbij. We betrokken de spullen van de groothandel. De Melkunie was de leverancier van de melk en het zogenaamde droge voedsel kwam bij de SRV vandaan. Eens in de week liep je je magazijn door om te kijken wat je nodig had en dan werd het boek opgehaald en daarna werden de bestelde goederen bij je gebracht.

De administratie deed ik in grote lijnen zelf, maar daarnaast had je een boekhouder. Later werd de voorraadadministratie geautomatiseerd, dan liep je met zo'n apparaat langs de streepjescodes heen en de informatie ging via de telefoon naar de groothandel. Je was in twintig minuten klaar.

Jan van Stein met zijn rijdende winkel

Dat was een uitkomst hoor, want dat scheelde een hoop werk.

Je was toch altijd van 's morgens vroeg tot 's avonds laat in de weer. Ik ging 's morgens om half vijf naar Leiden om groente en fruit te halen. Ik kon het wel laten bezorgen, maar ik wilde het zelf uitzoeken. Als je terugkwam verdeelde je het over de wagens. Ik ging altijd op maandag en woensdag, dat was mijn vrije dag, maar meestal ging ik ook nog wel op vrijdag of zaterdag. Ik moet zeggen, ik heb er nooit een minuut spijt van gehad”.

Uitbreiding en krimp

“Ik heb het eerst samen met mijn dochter Beppie gedaan, maar toen de wijk groot genoeg was heb ik een tweede wagen aangeschaft en die heeft mijn dochter Beppie gereden. Eigenlijk had je er een speciaal rijbewijs voor nodig, maar voor een wagen die elektrisch aangedreven werd niet. Op de wagen waar mijn dochter op reed mocht je gewoon rijden zonder rijbewijs en ze was pas zestien jaar.

Het was hard werken, maar dat wist je.

Op straat was het ontzettend fijn werken. Dat had ik nooit geweten, maar het was heel fijn onder de mensen te zijn. Ik had een vaste klantenkring. Er reden in die tijd 13 SRV-wagens in Zoetermeer, nu zijn er nog maar drie.

Pieterse heeft er twee en Jan Vermeulen uit Waddinxveen nog één. In 1995 ging het al minder worden, toen is er een aantal gestopt. De supermarkten kwamen opzetten, als eerste de Konmar. Mijn wijk lag daar precies omheen. Toen hij pas geopend was viel het nog wel mee, maar na verloop van een half jaar ging het wel een rol spelen. Je raakte klanten kwijt en je kreeg minder omzet. De mensen kwamen dikwijls alleen voor een vergeten boodschap”.

Herinnering aan de goede oude tijd

“Als ik het geweten had, dan had ik het twintig jaar eerder gedaan.

Die omgang met de mensen. Je bent een vertrouwensman en als ik terugdenk aan mijn laatste werkdag, daar werd ik koud van. Ik heb een heel album met foto's van mijn afscheid. Van het bejaardenhuis aan de Schoutenhoek kreeg ik een rondvaart aangeboden met de Spido en een bezoek aan de Euromast in Rotterdam.

Wat ik allemaal gekregen heb van mijn klanten, je weet gewoon niet wat je overkomt. Je bracht natuurlijk ook wel de boodschappen bij de mensen in huis als ze ziek waren of slecht ter been. En je bracht ook wel 's avonds nog een boodschap na.

Bij je afscheid kom je er pas achter wat je voor ze hebt betekend, daar had ik nooit op gerekend. Je doet je werk met veel plezier en zulke dingen vloeien er allemaal uit voort”.

Recreatie

“In 1995 was Kees Verlaan voorzitter van de Fietsvereniging en die sprak mij een keer aan omdat er plannen waren om een afdeling recreanten op te richten. Hij vroeg of ik daarbij wilde helpen, samen met nog een paar anderen. Daar ging een hoop tijd in zitten. De fietstochten die georganiseerd waren, werden steeds groter. Zeker 100, 110 en 120 kilometer, op de racefiets. Maar met de recreanten gingen we hoogstens 90 kilometer”.

Het einde van het bedrijf

“In 1999 toen alles verkocht is zijn we naar de Albert Schweitzersingel verhuisd. Mijn vrouw is hier in 2001 overleden.

Inmiddels heb ik een nieuwe relatie. We wandelen en fietsen veel. Je leven krijgt weer inhoud en gezelligheid. We kaarten ook allebei graag en we houden veel van muziek.

Wij zijn gelukkig samen, dat is toch iets wat op je weg komt en waar je blij mee bent”.

In 1959 is Jan gaan wonen aan de Voorweg 64, tegenover zijn ouderlijk huis

Meidendag

Erris Oskam

Begin augustus verleden jaar werd ik gebeld door Henk van Stalduinen of ik tijd had om in de namiddag op het terras van Grand Café School in de Dorpsstraat een pilsje te komen drinken.

Zo'n uitnodiging op een schitterende zomerdag sla je niet af, zeker omdat ik Henk al in 40 jaar niet meer gezien en gesproken had! Hij meldde tevens dat een aantal dames van 'onze' leeftijd voor hun jaarlijkse uitje hun geboorteplaats hadden uitgekozen.

Na de lagere school heeft een klein groepje 'meiden' altijd contact met elkaar onderhouden. In 1995 was het 50 jaar geleden dat de meesten van hen naar de Christelijke lagere school gingen.

Staan v.l.n.r.

Jeanette van Drenth -
van der Spek

Riet van Stalduinen -
Rodenburg

Alyco Sonneveld -
van Straalen

Gerda Kuivenhoven -
Noordam

Nel Gast - de Kater

Bep Scholten - Post

Ria Harmsen - Brinkers

Nelie van den Bergh - Bos

Zittend v.l.n.r.

Ada 't Hart - Veldhuizen

Francien de Baat - den Toorn

Sophie Scholten

(kleindochter van Bep)

Helaas waren Gineke

Verschoor - Roos en Hennie

Gorter - Clement dit jaar
verhinderd

Een mooie aanleiding om een reünie te organiseren. Sindsdien gaat een twaalfstal meiden jaarlijks een dag met elkaar op stap. Wie aan de beurt is, neemt de organisatie voor haar rekening. 's Morgens koffie met gebak, een aangeklede lunch en bijpraten, kletsen. 's Middags iets cultureels. Aangezien ze vrijwel allemaal zijn uitgewaaid over Nederland hebben ze al een tiental plaatsen bezocht. In Zoetermeer hebben ze o.a. de straten en huizen bekeken waar ze werden geboren en hebben gewoond.

Ik aan de wandel van de Juweellaan naar het Grand Café. Daar op het terras zat niet alleen Henk van Staalduinen maar ook Arie Roos, die eveneens door Henk was uitgenodigd. Met Henk heb ik samen op de Openbare School gezeten. Onder het genot van een aantal pilsjes hebben wij oude dierbare herinneringen de revue laten passeren. Zelfs zo indringend en luidruchtig dat een jonge dame zich naar ons tafeltje begaf om ons te wijzen op een binnenkort plaatsvindende reünie voor oud-leerlingen van de Openbare School. Tevens vertelde ze zich te herkennen in onze verhalen, daar ze die van haar vader had gehoord, die vroeger chef bij Nutricia was.

De 'meiden', die het aperitief in hun oude school, nu de Zoetelaer, hadden genuttigd, meldden zich voor het diner bij het Grand Café. Ze waren verbaasd een drietal heren op leeftijd daar aan te treffen.

De ontmoeting was allerhartelijkst.

De Dorpsstraat vonden ze wel heel sterk veranderd. Ik heb ze verteld over de HGOS-inspanningen met betrekking tot de Dorpsstraat. Na een aangenaam verpozen scheidde onze wegen.

Veel Zoetermeeders zullen de 'meiden' ongetwijfeld nog herkennen evenals Arie Roos en Henk van Staalduinen. De dames Nelie Bos uit Groningen en Gerda Noordam uit Emmen zijn al voor het diner vertrokken en staan dus niet meer op de foto bij Grand Café School.

Dorpsstraat 103
2712 AE Zoetermeer
079 3167616

Hollandse kaasspecialiteiten
Boerenkaasspecialiteiten
Buitenlandse kaas
Salades en pate s
Versgebrande noten
Zuidvruchten
Kadomanden

Een burgemeester met een geschiedenis

Piet Drapers

Hebben we nu wel of niet een gekozen burgemeester of krijgen we die nog. Eén ding is zeker, we hebben een nieuwe en dat alleen al is eigenlijk aanleiding voldoende om eens even een blik in het verleden te werpen.

Daarnaast associeerde je de naam van de nieuwe burgervader met boter kaas en eieren, producten waar Zoetermeer bekend door is geworden. Als je dat tegen hem zegt, knikt hij instemmend, maar zegt meteen dat hij eigenlijk uit Duitsland komt. Door zo'n opmerking is het nagenoeg onmogelijk je nieuwsgierige aard in bedwang te houden en de afspraak wordt gemaakt eens over de familiehistorie te praten.

Burgemeester Jan Waaijer

Veel burgemeesters

Het lijkt erop dat het aantal burgemeesters dat Zoetermeer gehad heeft snel te achterhalen is. In 1998 heeft de gemeente een boekje uitgegeven dat de fraaie naam draagt 'De vroedste en gegoedste', hetgeen betekent 'de meest wijze en de rijkste'. Het slaat op de benoeming van gemeenteraadsleden, die tot 1848 niet gekozen werden door de bevolking, maar benoemd werden door de Provinciale Staten. In het boekje tref je de namen aan van gemeenteraadsleden en burgemeesters. Van de laatsten staan er vanaf 1795 tot 2004 voor Zoetermeer twintig namen en voor Zegwaart zeven.

Er zijn drie burgemeesters die zowel over Zegwaart als over Zoetermeer de scepter zwaaiden, dus onze nieuwe burgemeester zou nummer vijfentwintig moeten zijn.

Er ontstaat wat onzekerheid over dit lustrumgetal door het artikel 'Driëntwintig burgemeesters' van Ronald Grootveld in nummer 4 van jaargang 7 van 't Seghen Waert uit 1988. Daarin lijkt het of hij alle burgemeesters van Zoetermeer en Zegwaart van voor 1988 de revue laat passeren. Op het eerste gezicht zou je dan ook zeggen dat deze titel dus bewijst dat onze huidige burgemeester de vijfentwintigste is, maar Ronald begint met de heer Osy, die van 1812 tot 1813 maire van Zegwaart was. In het boekje van de gemeente ontbreekt nou net die naam. Wordt die meegeteld, dan kom je op zesentwintig. Dan klopt echter de 23 van Ronald weer niet,

maar hij laat de NSB-er weg die van november 1944 tot mei 1945 burgemeester was toen Mr. Vernède onderdook. Ronald vertelt dat van Osy alleen bekend is dat hij voortdurend afwezig was. Misschien is dat de reden dat de naam in het boekje van gemeentewege ontbreekt, maar je zou ook kunnen zeggen dat de telling van Ronald de goede is en die van de gemeente 'Verkeerd'.

Zitvlees

De langst zittende, was ook de eerste burgemeester van Zoetermeer: Johannes van Trig van 1795 tot 1826. Het is ook de tot nu toe enige burgemeester die gekozen is, want bij de revolutie van 1795 werd hij door de bevolking gekozen als schout. Door de Franse revolutie werd hij in 1811 'maire' en via de titel 'president van het plaatselijk bestuur', die hij kreeg toen de Oranjes in 1813 terug keerden, werd hij in 1825 'burgemeester'.

De burgemeesters tussen 1857 en 1864 hadden veel minder zitvlees. In zeven jaar tijd passeerden er zes de revue. Sommige van hen hebben dan ook geen kans gezien daadwerkelijk in Zoetermeer te gaan wonen en je zou kunnen zeggen dat ze dus nooit echt Zoetermeerder geweest zijn.

Vlamingstraat, Akkerlust, ongeveer 1920

Dat kan niet worden gezegd van Hendricus Johannes Augustijn, die dertig jaar (1864-1894) de ambtsketen droeg. Hij was weliswaar in Delft geboren, maar was in 1855 al akkerbouwer in Zoetermeer. Hij liet Akkerlust bouwen aan de Vlamingstraat. Echt Zoetermeers is natuurlijk ook de 'Bos-dynastie'. Jacobus (1827-1852), zijn zoon Cornelis Leonardus Jacobus (1894-1912) en Frederic Sophie Guillaume (1912-1931). Meer dan eenderde van de tweehonderd achter ons liggende jaren zat er een Bos op de burgemeestersstoel.

Driemanspolder

Nog nooit zat er een Waaijer op die stoel, maar niemand zal ontkennen dat je bij het horen van die naam een Zoetermeers zuivelgevoel krijgt.

Dat blijkt ook wel te kloppen. Onze burgemeester is weliswaar in 1952 in De Bilt geboren, maar zijn vader vestigde zich daar pas in 1939.

Juist: als zuivelhandelaar en opa Waaijer oefende dat beroep uit op een steenworp afstand van Zoetermeer, aan de rand van de Driemanspolder, in Wilsveen. Het is geen Zoetermeer, maar het ligt zo dichtbij dat er ongetwijfeld vele relaties zijn. De Driemanspolder is er daar maar één van. Uit de verkoop in 1281 door graaf Floris V van de leenrechten op de onontgonnen venen in Soetermere en Willaemsvene aan de edelman Diederik van Teilingen voor 1.333 pond, blijkt dat ze één eigenaar hebben gehad.

En wat te denken van de Kapel in het Wilsveen.

Een Mariakapel met een beeldje waaraan wonderkrachten werden toegekend. Dat trok vele bedevaartgangers en dat was een doorn in het oog van Zoetermeers eerste predikant Wijnand Gerritszoon van Beeck. Hij stuurde op 22 juni 1583 een rekest naar de Staten van Holland waarin hij op de ongewenste toestand in Wilsveen wees. Het duurde nog tot 1618 voordat de dominee zijn zin kreeg. Dat kan dan wel zo zijn, maar pastoor Van Nispen werd in 1682 de baas van de parochie die zowel Zoetermeer als Wilsveen besloeg en in 1685 bouwde hij een schuurkerk tussen beide plaatsen aan de Voorweg.

Van veel recentere datum zijn natuurlijk de relaties die de familie Waaijer vanuit het Wilsveense met Zoetermeer onderhield. Zo hadden opa Theodorus en oma Adriana, die woonden Wilsveen 13, in de twintiger jaren dokter Palte als huisarts en de families Brinkers en Van der Spek waren in huize Waaijer geen onbekenden. De familie verpakte in Wilsveen ook een botermelange die onder eigen naam op de markt werd gebracht.

Als onze burgemeester zijn ogen sluit, ziet hij nu nog het Waaijer-merk: een in het blauw gedrukte grote hoofdletter W op het vetvrije pakpapier.

Wilsveen 13

Van Weijer naar Waaijer

Nou ligt Wilsveen niet direct in de buurt van Duitsland, maar je mag ook niet aannemen dat een burgemeester je voor het lapje houdt. Dat is ook niet zo, want er blijkt veel documentatie over de familie Waaijer te zijn, nagenoeg compleet met afstammingsoverzichten.

De vroegst gesignaleerde Waaijer blijkt niet zo te heten. Zijn naam was Thomas Weijer en hij werd geboren voor 1640 en is overleden na 1699. Hij was een horige boer in het graafschap Lingen en dat graafschap lag in de buurt van Enschede. In 1548 werd het door Karel V in leen gegeven aan graaf Maximiliaan van Buren. Zijn dochter trouwde met Willem I, prins van Oranje. Dat betekende echter niet dat het graafschap daardoor ook in Willems handen kwam, want toen Maximiliaan overleden was, gaf Karel V het aan zijn zoon Philips II. Prins Maurits wist het weer van hem af te troggelen in 1594. Die had er echter niet zo lang plezier van, want van 1605 tot 1633 regeerden de Spanjaarden er, maar na hun aftocht kwam het dan toch weer in handen van Oranje-Nassau. Na de dood in 1702 van Willem III, die ook koning van Engeland was, werd het geërfd door de koning van Pruisen en daarmee belandde het definitief aan de oostzijde van de streep die later de grens tussen Nederland en Duitsland bleek te zijn.

Stamvader Waaijer, die toen nog Weijer heette, heeft dus wel wat oranje bloed door de aderen lopen, maar zijn zonen Berndt, Albert en Jan veel minder. De laatste is de (vijf maal 'over') grootvader van onze burgemeester. Hij heeft een bouwmanbedrijf (boerderij) in Thuine, ook net aan de andere kant van de Hollands/Duitse grens. Hij trouwt twee maal en uit deze huwelijken worden vier dochters en drie zonen geboren, van wie er één Harmen heet. Deze vindt het Duitse boerenleven kennelijk niet zo aantrekkelijk, want hij gaat op zoek naar ander werk en komt daardoor ook aan de andere kant van de grens. Toch blijft hij waarschijnlijk in Thuine wonen, want zijn drie dochters en twee zonen zijn er geboren.

De verhalen die Harmen echter aan zijn kinderen vertelt over het verre Holland klinken zo enthousiast dat zij zich er allemaal in 1770 hebben gevestigd. Herman Bernard, geboren op 5 april 1756 trouwt in 1791 met Antje Akkersdijk en dat is een dochter van een boer uit de veengebieden ten noorden van Vlaardingen. Zij vestigen zich op een boerderij aan de Woudweg in het Vlaardinger-Ambacht en de familie blijkt dan plotseling Waaijer te heten.

De 'echte' Waaijers komen dus uit de buurt van Vlaardingen, want Herman Bernard is de over-over-over-grootvader van onze burgemeester.

Op naar Wilsveen

Omdat moeder Antje en haar kind in 1793 in het kraambed overlijden, trouwt Herman Bernard voor de tweede maal en wel met Grietje de Jong. Zij krijgen vier dochters en drie zonen. Dat het gezin niet onbemiddeld was, blijkt uit diverse akten en inventarisatielijsten. Behalve een bouwmanwoning met stallen, beschikte het over 32 bunder, 35 roeden en 93 ellen wei- en hooiland in de Holierhoekse polder en er liepen 36 melk- en vaarkoeien, 3 vaarzen, 5 hokkelingen, 14 varkens, 8 biggen en een bruin blespaard.

De jongste zoon van Herman en Grietje is Dirk Theodorus. Hij probeert het succes van zijn ouders te evenaren. Hij trouwt in 1833 met Margaretha Voskuil uit Kethel. Het paar begint een boerderij in Maasland aan de Oostgaag 57 en krijgt vier dochters en vijf zonen. Met de boerderij ging het echter niet zo goed, want tussen 1837 en 1848 stierven er 77 koeien aan de 'longziekte' die toen heerste onder het vee in het Maaslandse gebied.

Dirk en Margaretha houden het dan ook voor gezien in Maasland en vertrekken in 1848 naar Delft, maar kopen toch weer een boerderij.

Op 1 september 1849 nemen zij de bouwmanwoning en schuren over van Cornelis Rijnveen in Wilsveen en daar hoort ook 30 bunder, 61 roeden en 8 ellen boomgaard, wei-, hooi- en teelland bij.

Op 1 mei 1851 verhuist de familie van Delft naar Wilsveen.

Van boer via boterhandelaar naar burgemeester

Van de vijf zonen van Dirk Theodorus blijft alleen Petrus Wilsveen trouw. Zijn vader overlijdt als hij nog maar elf jaar is, maar als hij op 22 november 1879 trouwt met Clementina van Dijk gaat het paar wel op de boerderij aan de Wilsveenseweg wonen. Zij krijgen drie dochters en tien zonen. Van deze dertien kinderen overlijden er zeven op zeer jeugdige leeftijd.

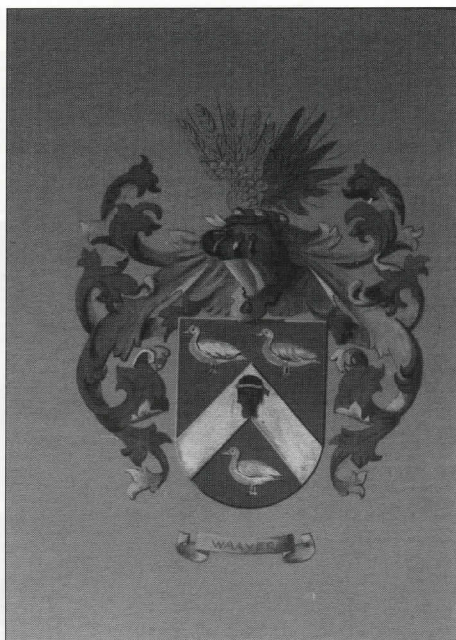
Als Petrus in 1910 overlijdt, zet Clementina met enkele kinderen nog het boerenbedrijf voort. Als ook zij overlijdt in 1917 blijven er nog twee zonen en een dochter op de boerderij tot 1927, maar dan wordt deze verkocht. Bijna alle kinderen leggen zich toe op de boterhandel, maar slechts één doet dat vanuit Wilsveen.

Het is Theodorus, geboren op 21 september 1880 en op 29 juli 1909 getrouwd met Adriana de Jong. Zij woonden in Wilsveen en tegen deze man en vrouw 'zei' onze burgemeester nu 'opa en oma'. Zij kregen twee dochters en zes zonen. De zoon die in 1912 werd geboren noemden ze Wilhelmus.

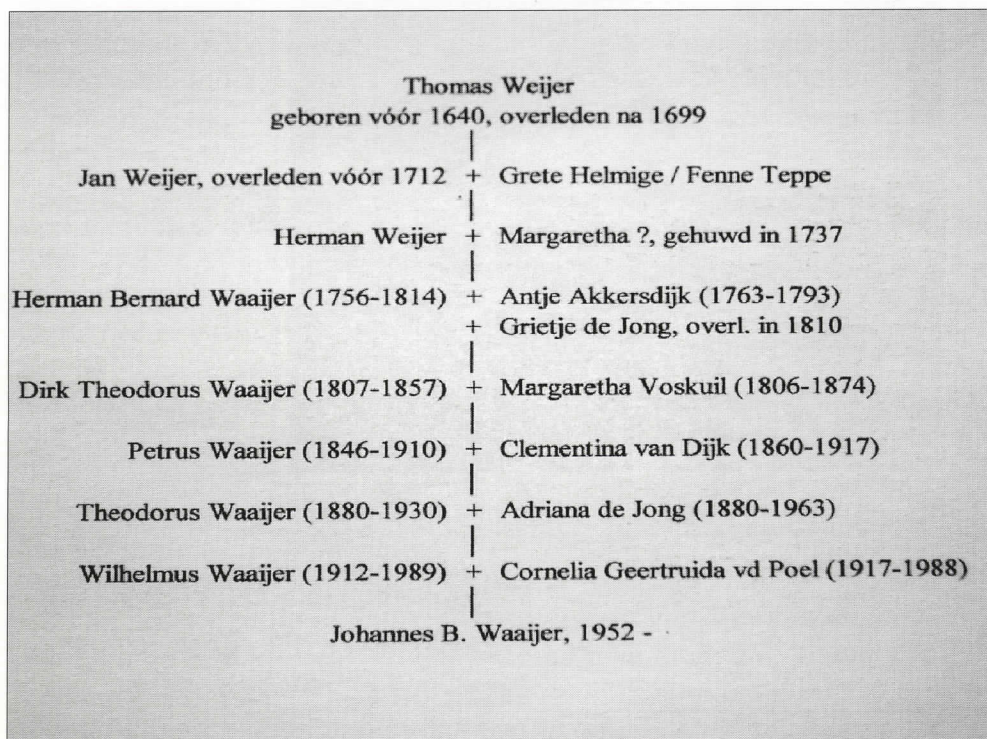
Hij trouwde in 1939 met Cornelia Geertruida van der Poel en dat was ook het jaar waarin dit paar een zuivelhandel in De Bilt begon en waar het echtpaar zeven zonen en drie dochters kreeg, onder wie degene die nu burgemeester van Zoetermeer is.

Familie Petrus Waaijer, met in het midden (de langste): Theodorus

Het wapen van de familie Waaijer

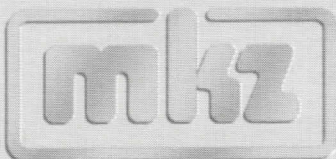
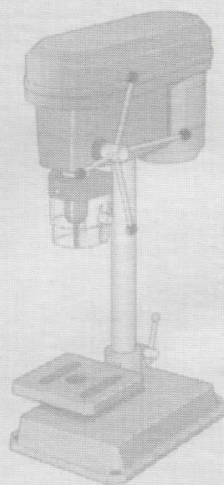
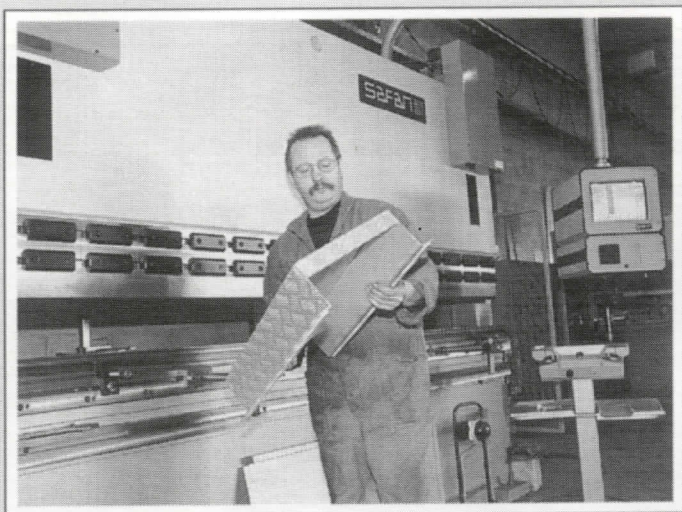
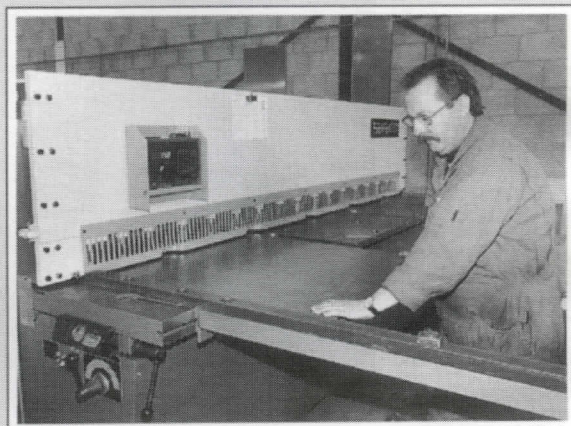
Nu óók voor particulieren!

LASSEN ●

ZETTEN ●

DRAAIEN ●

VERKOOP ●

MKZ-Metaalbewerking

Industrieweg 21, Zoetermeer

Telefoon (079) 341 63 41

Soldaten over de vloer

P. van Waaij

Ter gelegenheid van de 60-jarige herdenking van de bevrijding leek het mij een aardig idee een overzicht te geven van het soort soldatenvolk dat bij ons thuis in de Zoetermeerse Dorpsstraat tijdens de oorlog over de vloer kwam. Ik heb drie personen op het oog, namelijk een Hollandse militair, een Pool in Duitse dienst en een Duitse Wehrmacht soldaat.

Gerard Aarts

Als eerste noem ik dan Gerard Aarts, bij oudere Zoetermeeders mogelijk nog wel bekend. De Limburger Aarts lag in de meidagen van 1940 in Zoetermeer in garnizoen. Als schoenmaker herstelde hij voor zijn maats bij vakgenoot De Bruin in de Dorpsstraat schoenen en laarzen. Hij was een opgewekte jongen en ook bij velen bekend, want onder de bevolking circuleerden diverse foto's van hem. Ook bij ons thuis was dat het geval. De capitulatie op 15 mei 1940 kon hij evenwel moeilijk verwerken, wat ook bleek uit een huilpartij bij ons thuis. Voor het laatst werd hij gezien door een paar dorpsgenoten op 27 juli 1941 in een parade op het Haagse Voorhout van ruim 1000 nieuwe manschappen van het Nederlandse Vrijwilligerslegioen van de Waffen S.S., Waffen Schutz Staffel (wapen beveiligingsafdeling). Deze kregen kort daarna een opleiding in Pruisen. Ruim 20.000 landgenoten zouden deze foute keuze maken, vaak onder invloed van een toen heersende antibolsjewieken stemming. Deze was op een eerder tijdstip ontstaan door de Russische Winteroorlog tegen de moedige Finnen, die de warme sympathie hadden van bijna heel Nederland. Gerard Aarts moet in Rusland gesneuveld zijn, maar exacte gegevens zijn mij niet bekend. Bij Leningrad (St. Petersburg) zijn bij het eerste grote treffen met de Sovjets begin 1942, d.w.z. een half jaar na de Duitse inval in Rusland, van het Nederlandse Legioen 28 legionairs gewond geraakt en er vielen vier doden. Volgens staten uit Berlijn bevond zich onder hen de Vlaming Aerts uit het Hollandse bataljon? Volgens bepaalde gegevens waren van dit bataljon tot april 1944 1185 manschappen gesneuveld. Mogelijk vielen het laatste oorlogsjaar, met o.a. de strijd om Berlijn, nog wel twee of drie keer zoveel doden.

Jan Brzezinka

Vervolgens tracht ik wat licht te verschaffen over de persoon Jan Brzezinka, de Pool die gedwongen in de Duitse Wehrmacht zat. Van deze Polen deserteerden er velen, die vervolgens in het verzet gingen. Voor Jan moet dit wat moeilijker geweest zijn, daar hij een gezin had. Hij was bakker van beroep en bracht als hij bij ons op bezoek kwam wel eens iets van zijn lekkere

producten mee. Hij zat dan 's avonds met zijn Poolse maat naar het radioprogramma van de B.B.C. te luisteren, naar o.a. koningin Wilhelmina, Den Doolaard en de Rotterdammer. Hij voelde zich op zijn gemak bij ons in het oude huis met de grote tuin en rechts achter de winkel de witmarmeren gang, een huis waarin naar zijn mening in Polen een burgemeester zou wonen. Na de oorlog schreef ik hem een brief en wij ontvingen in juni 1947 de volgende ontroerende, in het Duits geschreven (en door mij letterlijk vertaald weergegeven), gecensureerde brief van zijn vrouw uit Rybnik, een stad in de mijnstreek in Zuid Polen, gelegen net boven Tsjechië.

Rybnik 22.6.47

Geachte familie,

Uw brief heb ik onder dankzegging ontvangen en vergeef u mij, dat ik u zo laat de brief beantwoord, want ik lag zes weken in het ziekenhuis met reumatiek, kon me niet bewegen. Mijn man kwam met Kerstmis met verlof, daarbij heeft hij mij over u zeer veel verteld, dat hij zo'n goede familie getroffen heeft waarbij hij zich thuisvoelde. Tegelijk overhandigde hij mij de foto's van u en zei hij mij, zo'n familie zal hij nooit van zijn leven vergeten, en als de oorlog afgelopen is, dan komen wij jullie bezoeken. Kort na het verlof, bijna 14 dagen was hij thuis, is hij op commando naar Rusland vertrokken. Vandaar schreef hij mij twee brieven en in de derde brief deelde de compagnie mij al mede, dat hij niet meer in leven was.

ARTOTHEEK

'DE VLAMING'

Verhuur

beeldende

kunst

Voor bedrijven en particulieren

Vlamingstraat 2a
2712 BZ Zoetermeer
Telefoon 079 3169551

*Op 1.3.43 had hij in de eerste linie door een schot in het hoofd het leven gelaten.
Hoe moeilijk het voor mijn gemoed was, dat kan niemand zich voorstellen, mijn geliefde
goedaardige man, in de wijde verte te verliezen. Omdat ik mijn geluk in de wijde verte
verloren heb, is mij niets verder overgebleven dan aan het werk te gaan, om mijn dochter
Marichen en zijn trots, en mijn moeder te onderhouden.
Wij hebben moeilijke tijden beleefd; daar het front over ons heen gewalst is, danken wij de
lieve God dat wij nog in leven zijn gebleven .
Groet ook allen
mevrouw Eliezbeth Brzezinka en dochtertje Marichen*

Zou men bij het vernemen van de datum 1 maart 1943 geneigd zijn bij Jans dood te denken aan de strijd om Stalingrad (Volgograd) in het zuiden van Rusland, dan is dat niet juist. Hij moet elders gesneuveld zijn. Immers, deze slag, het keerpunt in de tweede wereldoorlog, kwam op 31 januari 1943 tot een einde. De 90.000 van de 330.000 soldaten die de 72-daagse hel van Stalingrad overleefden, sneuvelden niet meer, maar werden krijgsgevangenen van de Russen. Slechts 5.000 zagen ooit hun vaderland weer.

Vanaf 1989 heb ik via Dr. J. Buitkamp van de vereniging 'Nederland-Polen' geprobeerd in contact te komen met mogelijke nabestaanden van Jan. Met name toen bij ons de zoekgewaande brief van Eliezbeth na vier decennia weer boven water kwam, heb ik dat geprobeerd. De historicus Buitkamp kende aan de Warschause universiteit, waar hij wel eens lezingen gaf, een professor, lid van een historische vereniging, die soms op zijn wijze, niet via media, na jaren nog familie/nabestaanden opspoorde. Helaas bleef dit zonder resultaat.

Arthur Walter

De laatste soldaat, die bij ons (langdurig) over de vloer kwam, was de door mij al eerder in een interview genoemde Arthur Walter. Hij was de laatste weken van de oorlog bij ons ingekwartierd en had de beschikking over mijn kamer op de bovenverdieping met uitzicht op de Dorpsstraat. Zijn rechtstreekse overbuurman was de Ortskommandant in het voormalige gemeentehuis van Zegwaart met bovenin de punt van de gevel het mooie gekleurde gemeentewapen boven het balkon. De bewaking werd permanent gevormd door een schildwacht voor de ingang. De straat maakte een levendige indruk met bijna elke dag wel een groep marcherende soldaten van een man of veertig. Zij zongen vaak een lied van zes lange regels. De vijfde regel luidde romantisch: "Da zwischen Schnee und Eis, da blüht die Edelweisz". Dit lied werd gevolgd door een steeds hoger stijgend refrein "Wir geh'n fahren, wir geh'n fahren, wir geh'n fahren gegen Engeland, Engeland!".

De oorlog verliep hier vrij rustig zonder al te veel angstige en gevaarlijke momenten met zoveel recreërende 'erholende' frontsoldaten om ons heen. Het elkaar verdragen zal uit het volgende blijken, van angstige momenten zal ik later twee voorbeelden noemen. De Wehrmacht zou voor haar protestantse onderdanen graag een avondmaalsdienst houden in de Hervormde kerk. Al of niet gedwongen gaf dominee Woldendorp, die te eniger tijd ook president-kerkvoogd was, de vaste organist de heer Geerts opdracht om bij deze gelegenheid het orgel te bespelen. De legerpredikant had in een koffertje een avondmaalsstel meegebracht.

De relatieve vrijheid van ons jongelui uitte zich hierin, dat we 's winters naar school soms een trein later namen om eerst op het viaduct van de verlaten Rijksweg een balletje te gaan trappen. Dat het evenwel altijd gevaarlijk kon zijn, bleek wel toen we op de fiets op weg naar school bij Nootdorp een trein stil zagen staan, die kort daarvoor beschoten was. Bij het zien van de locomotief, die uit alle ontstane kogelgaten stoom uitblies, konden we ondanks alle emoties ons lachen niet houden. We waren wel nieuwsgierig naar het aantal gewonden, dat bij het kantonnierhuisje in het gras naast het fietspad van de Rijksweg neergelegd werd. Wij, dat zullen geweest zijn, naast ondergetekende, zijn klasgenoten Lia Kok en Riet Hoogendoorn en mogelijk een of meer van de volgende oudere leerlingen van onze Wilhelmina Mulo, waarvan de naam door een plank onleesbaar gemaakt was: Kees Lodewijk, Jannie van Straalen, Piet Huurman, Gejas Versluis, Marien Karens en Ton Jongerius.

Een angstig moment was het voor mij toen ik als dertienjarige op reis naar school met de trein willekeurig van het vol geperste voorbalkon gesleurd werd. Een Duitse officier trok mij aan mijn borst zijn vrijwel lege coupé in en schopte mij er letterlijk weer uit, nadat hij in het Duits iets gezegd moet hebben als: "Zo, wou jij Mof zeggen?". Het andere angstige incident vond plaats op 'Dolle Dinsdag' in september 1944. De 'Dierenbeul' dwong ons 's avonds, nadat wij de straat overgestoken waren, weer terug ons huis binnen te gaan. Onze vader stak als laatste tergend langzaam de straat over, met vlak achter zich deze man met getrokken pistool. De bijnaam 'Dierenbeul' had deze Feldweibel bij ons in de buurt vanwege zijn wangedrag met de paarden.

Nu even terug naar Arthur Walter. Arthur's vriend was ingekwartierd bij G. van Dorp, een eindje verderop in de straat. Deze maat had op zeker moment Arthurs uniformbroek in ons huis verstopt. Ik werd naar die vriend gestuurd om opheldering. Van Dorp deed na mijn aanbellen het luikje in de voordeur open. Ik kreeg te horen "geen brood vandaag" en dicht ging het luikje. Arthur heeft uren in zijn onderbroek moeten bivakkeren voor het zijn vriend behaagde langs te komen. Op zekere dag had Arthur een meisje

meegebracht naar zijn kamer. Mijn moeder, die dat niet acceptabel vond, ging gewapend met de bezem naar boven. Terwijl zij dreigde dat ze naar de Ortskommandant aan de overkant zou gaan, werkte zij het vrouwspersoon in de kortste tijd de deur uit.

Op bevrijdingsdag, toen in onze straat geen schoten meer werden gehoord, zag Arthur tot zijn verwondering in onze winkel op een van de toonbanken een radio staan. Een beetje cynisch mompelde hij "Ah, Sie haben doch Rundfunk". De radio had zijn laatste onderduikplek gehad in het pakhuis halverwege de tuin en wel onder de trap in het tijdelijke varkenshok. Arthur was op deze heugelijke dag wezen vechten met 'Partisanen' in Berkel en Rodenrijs. "Die Holländer können nicht schieszen" schampte hij, terwijl hij naar een gat in zijn kwartiermuts of mouw wees. Enkele grafstenen op het Plein 1940-1945 in Berkel met daarop de datum 5 mei 1945 zijn nog de stille getuigen van die strijd. Arthur moet geweten hebben dat een behoorlijk aantal van zijn maats daar evenwel ook het leven gelaten hadden. Voordat hij wegging, maakte hij nog een opmerking, waarvan het laatste deel volledig strijdig was met onze christelijke opvattingen: "Een goede Duitser geeft zich

niet over, maar schiet zichzelf door het hoofd". Hij liet bij mij het boek achter getiteld 'Ich bin Zeuge' van Alfred Polgar. Het was uitgegeven in 1928 in Berlijn. Dit 300 pagina's tellende boek is voorzien van een romantisch ex libris van ene Machteld Serné uit Crommelin. Het boek bevat veertig korte verhalen, hoofdzakelijk spelend in het interbellum. Het epistel heeft soms een wijsgerige, soms een humoristische ondertoon. Dit boek, zonder anti-joodse of aanwijsbare revanche sentimenten, blijkt ook nu nog best aardig om te lezen.

Lectuur: Perry Pierik 'Van Leningrad tot Berlijn', Uitg. Aspekt. ISBN 90-75323-02-6

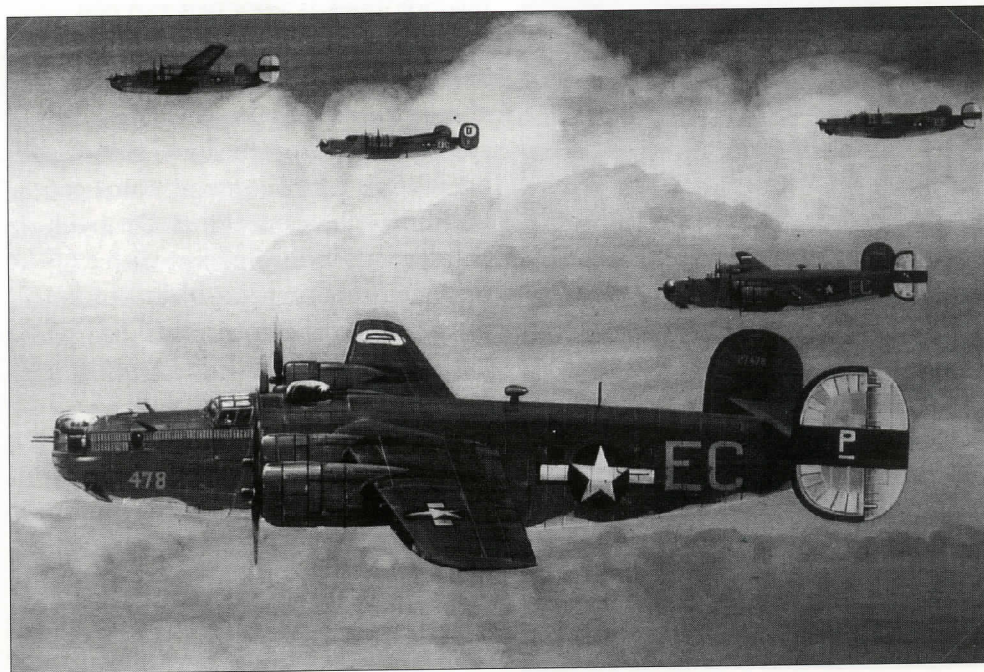
De schoenmakerij van Pauw de Bruin werd door de Duitse soldaten gebruikt om hun schoenen te repareren. Als 'Erinnerung' maakten zij in 1943 een foto voor de familie thuis

Missing in Action:

neergestorte Amerikaanse bommenwerpers in Zoetermeer en Zoeterwoude 1943-1945

Het is bijna zestig jaar geleden dat de Canadezen binnentrokken en Zoetermeer bevrijd werd na vijf jaar bezetting door Duitse troepen. Veel is geschreven over die periode 1940-1945, een groot aantal aspecten heeft weinig aandacht gehad. Bij de Tweede Wereldoorlog denken de meeste mensen aan de hongerwinter en de fiets die gevorderd werd en niet aan de vele burger-slachtoffers -soms gedood, soms levenslang getekend als kind van een 'foute' Nederlander-, of aan de honderden geallieerde vliegtuigen die dagelijks overvlogen.

Hierover is een nieuw boek verschenen van het Historisch Genootschap Oud Zoetermeer. Dit boek volgt via ooggetuigenverslagen het neerkomen van twee Amerikaanse bommenwerpers, de belevenissen van de bemanningsleden die het neerstorten overleefden, de indrukken die de enorme gevaartes met een spanwijdte van ruim dertig meter maakten, en de slachtoffers die er te betreuren waren. Ruim 80 pagina's met bijna evenveel illustraties doen denken aan een televisie-documentaire.

Op 30 juli 1943 stortte een B-17 neer bij de Bleiswijkseweg, met als bijnaam Yankee Dandy, na een zware aanval op de Duitse stad Kassel te hebben uitgevoerd met nog 150 andere bommenwerpers. Twee bemanningsleden kwamen om en werden tijdelijk bij de Oude Kerk begraven, de anderen waren met een parachute eruit gesprongen en kwamen tot achter Rotterdam neer; ze werden allen krijgsgevangen genomen.

Anderhalf jaar later, op 22 februari 1945, maakte een B-24, bijgenaamd de Jolly Duck, een noodlanding. Vliegend vanaf het huidige Noordhove raakte de bommenwerper een dijk en schoof bijna een boerderij in de Geerpolder binnen. De bemanning verspreidde zich, een deel wist na omzwervingen onder te duiken, anderen werden gevangen genomen. Een van de schutters, John MacCormick, belandde samen met verzetsleden uit Zoetermeer in een jachthuis bij Zevenhuizen. Daar werden ze 29 april door Duitse troepen overvallen, waarbij MacCormick en de Zoetermeerse veldwachter J.L. van Rij werden gedood. Beiden liggen nu in het herdenkingsgraf voor de Oude Kerk. Het vliegtuig was nog redelijk intact en werd door geallieerde jagers in brand geschoten op het moment dat veel nieuwsgierige Zoeterwoudenaren een kijkje aan het nemen waren. Vele doden en gewonden waren het gevolg.

Pas in 2005 werd ter nagedachtenis een monument op die plaats onthuld.

Het boek is samengesteld door E.W. van den Burg en is verkrijgbaar vanaf 25 april bij het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, het Stadsmuseum en bij de betere boekhandels voor slechts € 7,50 .
Kijk op www.oudsoetermeer.nl

Voor meer informatie en bestellingen: info@oudsoetermeer.nl
Historisch Genootschap Oud Soetermeer, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer

Gedenkteken in de Geerpolder waar de Jolly Duck is neergestort
(foto Ton Vermeulen)

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken het met hun financiële steun mede mogelijk dit blad uit te geven.

Van As Makelaardij bv

Eerste Stationsstr. 61, tel. (079) 316 44 45

Dranken/Wijnhandel Boonekamp

Dorpsstraat 130, tel. (079) 316 38 02

Bouwmarkt De Bouwhof

Edisonstraat 88, tel. (079) 331 07 00

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

Koperstraat 40, tel. (079) 363 44 44

Het Fluitschip historisch onderzoeks- en adviesbureau, e-mail: fluitschip@hccnet.nl

Henneken Radio en TV

Den Hoorn 7, tel. (079) 316 24 90

Linhout Foto Video

Dorpsstraat 68, tel. (079) 316 30 84

Roos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 155, tel. (079) 316 35 80

Rové Licht & Sfeer Eerste Stationsstr. 3
tel. (079) 316 64 88

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. (079) 316 31 65

Slagerij Vollebregt

Dorpsstraat 127, tel. (079) 316 35 25

Personenvervoer Van der Slik

Blauwroodlaan 296, tel. (079) 361 61 61

Verlaan Verfspecialzaak

Vlamingstraat 5, tel. (079) 316 34 76

Uw huis verkopen?

Duidelijk, Helder, Betrouwbaar!

van Brero & Breugem

NVM REGISTER MAKELAARS - TAXATEURS

Dorpsstraat 14 (naast het Nicolaasplein) 2712 AK Zoetermeer

tel.: 079-3160061 fax: 079-3160026

e-mail: info@vanbrero-breugem.nl internet: www.vanbrero-breugem.nl

Gratis waardebepaling! Bel 079 - 3160061

Outdoorspecialist Van Herwijnen

Dorpsstraat 66 anno 1908

berg/wandelschoenen
kampeerartikelen
schietsport
dartsport

dump
van Herwijnen
SINDE 1891

tenten
klimsport
vrijtijdskleding
campingaz dealer

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl